

НАУКОВИЙ ВІСНИК
Ужгородського університету

Серія

**ПЕДАГОГІКА
СОЦІАЛЬНА
РОБОТА**

Випуск 21

2011

З М І С Т

Акіншева Ірина Петрівна ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ МАРІЇ МОНТЕССОРІ У ДІЯЛЬНОСТІ ГУБЕРНЕРА.....	9
Архипова Світлана Петрівна АКМЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	10
Бабинець Мирослава Миколаївна ДО ПИТАННЯ ПРО КУЛЬТУРУ ІНШОМОВНОГО ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ.....	13
Бартош Олена Павлівна, Цвяк Лариса Вікторівна ДО ПРОБЛЕМИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ РІЗНИМ КАТЕГОРІЯМ НАСЕЛЕННЯ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ.....	15
Безбородих Світлана Миколаївна АКсіОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	21
Бідюк Наталя Михайлівна ОРГАНІЗАЦІЙНО-ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ В США.....	24
Бойко Андріана Тиберіївна СПОГАДИ КОСТЯНТИНИ МАЛИЦЬКОЇ ЯК ДЖЕРЕЛО ДО ВИВЧЕННЯ ЇЇ БІОГРАФІЇ.....	26
Войцехівський Олексій Леонідович ХАРАКТЕРИСТИКА ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	29
Возна Юлія Володимирівна СОЦІАЛІЗАЦІЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	31
Вознюк Олександр Васильович СУЧАСНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА.....	33
Гайдай Ірина Віталіївна КОГНІТИВНИЙ КРИТЕРІЙ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВНЗ ДО РОБОТИ З ПЕДАГОГІЧНО ЗАНЕДБАНИМИ УЧНІЯМИ.....	36
Гайдамашко Ірина Аркадіївна ПОМИЛКИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ ЯК ФАКТОР ВИНИКНЕННЯ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.....	38
Главацька Ольга Леонідівна ТЕОРЕТИКО-СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ.....	41
Гомонюк Олена Михайлівна СПРЯМОВАНІСТЬ ЗМІСТУ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ НА РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ.....	45
Демиденко Тетяна Миколаївна СПІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАТЬКІВ І ДІТЕЙ – ОСНОВА ВИХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТРАДИЦІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ.....	47
Дроздов Дмитро В'ячеславович ДІАГНОСТИКА ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ.....	49
Завгородня Тетяна Костянтинівна НАУКОВО-ПОШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ.....	51
Замлинська Ольга Василівна НЕТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ КЕРІВНИКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ.....	54
Зварич Ольга Петрівна ОСОБЛИВОСТІ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ.....	57
Зембицька Марина Володимирівна ЕФЕКТИВНІСТЬ НАСТАВНИЦТВА НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ-ПОЧАТКІВЦІВ (НА ПРИКЛАДІ США).....	59
Зобенько Наталія Анатоліївна АНАЛІЗ МОТИВІВ ТА МЕХАНІЗМІВ ФОРМУВАННЯ ДЕВІАНТНОЇ, ПРОТИПРАВНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	63
Канюк Олександра Любомирівна ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТЬ «ЗНАННЯ», «УМІННЯ», «НАВИЧКИ» – ЯК ВАЖЛИВИХ СКЛАДОВИХ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....	66
Караман Олена Леонідівна СУТНІСТЬ І ЗМІСТ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ ЯК КАТЕГОРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ.....	69
Кіш Надія Василівна ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ.....	73
Кліщ Галина Іванівна ЗМІСТОВИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ У ВІДЕНСЬКОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	75
Козубовська Ірина Василівна ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З РОДИНОЮ В АВСТРАЛІЇ.....	80
Козубовський Ростислав Володимирович ПОКАРАННЯ В СИСТЕМІ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	82
Коновал Олександр Андрійович ЗАДАЧНИЙ ПІДХІД ТА ПРИНЦИП ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ПРИ НАВЧАННІ КЛАСИЧНОЇ ЕЛЕКТРОДИНАМІКИ.....	84

характерна для 95,6% сільських і тільки для 11% міських родин. Відзначаються різновиди такої роботи: допомога дітей по господарству, на городі, догляд за свійськими тваринами, торгівля продуктами власного виробництва, участь у малому бізнесі, заняття народними ремеслами. Отже, сім'я дає можливість дітям спробувати свої сили в різних видах діяльності, визначити власні інтереси, накопичити певний досвід.

Значно важче організувати трудове виховання у міській, особливо нуклеарній сім'ї. У більшості сучасних міських родин діти не можуть сформувати уявлення про чоловічу роботу (якщо батько не виконує домашніх побутових робіт, не знайомить дітей зі своєю професійною діяльністю), проте мають чіткі уявлення про жіночу побутову працю.

Пріоритетною сферою тут стає розумове виховання. Це зумовлюється декількома причинами: поширенням наукових даних про ефективність раннього інтелектуального розвитку дитини; урізноманітненням предметного середовища, яке оточує дитину (телевізор, мобільний телефон, комп'ютер, інша побутова техніка); зростанням рівня освіченості, культури батьків; вимогами, що висувають навчальні заклади до підготовки дитини до школи. У таких умовах трудове виховання залишається поза увагою міських сімей.

Проте, сучасна міська родина володіє достатнім потенціалом для організації побутової, художньо-трудової та інших видів діяльності дитини будь-якого віку спільно з батьками, бабусями, дідусями: виготовлення саморобок з паперу, природних матеріалів (які зібрані з батьками під час прогулянок, подорожей до лісу), ліплення, малювання, різьблення, плетіння та інших видів рукоділля.

Включаючи дитину у трудову діяльність, необхідно враховувати запропоновані Т. А. Куліковою [3] етапи:

1) на першому етапі батьки взаємодіють з дитиною, демонструють певні дії і пояснюють дитині, з якою метою і як необхідно їх виконувати. На цьому етапі необхідно стимулювати і підкріплювати активність дитини;

2) коли дитина оволодіває певними діями, то організовується спільно-окрема діяльність батьків і дитини. Важливо при цьому не виконувати за дитину ті дії, які вона може зробити сама;

3) поступово частка участі дорослого у діяльності зменшу-

ється, дитина стає суб'єктом власної діяльності.

Організовуючи діяльність дитини, батьки можуть керуватися однією із педагогічних заповідей Ш. О. Амонашвілі: «Головний метод гуманістичного виховання – нести дитині радість спілкування з нами: радість спільного пізнання, спільної праці, гри, відпочинку» [1].

В організації спільної діяльності батьків і дітей використовуються виділені Т. А. Строковою види підтримки і допомоги дитині:

а) заміщення – дорослий виконує роботу за дитину, підмінюючи її у діяльності (виконує трудові операції, розв'язує задачу, підказує рішення);

б) копіювання, наслідування (роби як я) – дорослий демонструє правильне виконання роботи, дитина повторює за ним;

в) запобігання, попередження, застереження – запобігання помилковим рішенням дітей у конфліктних ситуаціях з однолітками і дорослими, підстрахування;

г) співробітництво – спільне планування діяльності, співтворчість дорослого і дитини в реалізації задуманого;

д) ініціювання («допоможи мені це зробити самому» – принцип М. Монтесорі) – створення умов для вільного індивідуального вибору дитиною способів рішення проблеми.

Безумовно, найефективнішими серед них є два останні види допомоги. Унікальність праці як виховного засобу розкривається через її соціальну характеристику. Через працю дитина пізнає оточуючий світ і себе, оцінює власну діяльність, створює себе як особистість. Батьківське прагнення до взаємодії, зацікавленість і участь батьків у заняттях дитини та включення її у спільні справи створюють умови збереження і трансляції трудових родинних традицій.

Таким чином, домінування типу патріархальної родини в Україні близько двох століть, визначають специфіку виховного потенціалу традиційної української родини. У його основі – спільна праця дорослих і дітей. Така праця згуртовує родину, забезпечує єдність інтересів усіх родичів, збереження та розвиток родинних трудових традицій, підвищує ефективність родинного виховного процесу. У спільній праці, що побудована на взаємодопомозі і взаємоповазі створюються гуманні стосунки між дорослими і дітьми, формується взаємна відповідальність, турботливе ставлення до людей, розвивається потреба працювати для інших.

Література

1. Амонашвили Ш.А. Здравствуте, дети! Пособие для учителя. / Шалва Александрович Амонашвили. – М.: Просвещение, 1983. – 208с.
2. Кононко Е. Л. Трудовое воспитание детей в семье / Елена Леонтьевна Кононко. – К.: Рад. шк., 1988. – 127 с.
3. Куликова Т. Семейная педагогика и домашнее воспитание. / Татьяна Абрамовна Куликова. – М.: Академия, 2000. – 232 с.
4. Стельмахович М. Г. Виховний потенціал української родини / Мирослав Гнатович Стельмахович // Учитель. – 1998. – №6. – С.52-55

В статье анализируются компоненты воспитательного (педагогического) потенциала украинской семьи, совместная деятельность родителей и детей рассматривается как его основа.

Ключевые слова: семья, воспитательный (педагогический) потенциал семьи, совместная деятельность родителей и детей.

The components of the Ukrainian family educational (pedagogical) potential have been analyzed in the article; joint activity of parents and children has been considered as its basis.

Key words: family, educational (pedagogical) potential of the family, joint activity of parents and children.

УДК 796.071.4:378

ДІАГНОСТИКА ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ

Дроздов Дмитро В'ячеславович
м.Луганськ

У статті оприлюднені кількісні показники, отримані в результаті анкетування, що проводилося в межах констатуючого експерименту дисертаційного дослідження з проблеми формування професійних якостей майбутніх тренерів, доведена необхідність формування психологічних якостей майбутніх тренерів у процесі фахової підготовки у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: професійні якості майбутніх тренерів, психо-

логічні якості, психологічна компетентність.

Постановка проблеми. Внесок сучасних педагогів у досягнення суспільного прогресу є настільки суттєвим, що психологічні особливості педагогічної діяльності розглядаються дослідниками як особливий відносно самостійний клас проблем. Тренерська робота відрізняється специфікою, що характеризується постійними

психічними навантаженнями і наявністю стресогенних умов праці. Проте, формуванню психологічних якостей у процесі фахової підготовки майбутніх тренерів у ВНЗ, на жаль, не приділяється достатньо уваги, що призводить до руйнування чи деформації психічного стану молодих тренерів, їх неспроможності контролювати власні емоції та психологічну атмосферу в колективі спортсменів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження проведено згідно з комплексною темою кафедри спортивних дисциплін Інституту фізичного виховання і спорту Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: "Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту" (0110U000395).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Людська особистість, її духовне життя є результатом активної взаємодії індивіда і соціального оточення. У дослідженнях радянських психологів Л. Виготського, С. Рубінштейна, О. Леонтьєва, С. Костюка, Б. Теплова та інших розкривається основний методологічний принцип психологічної діяльності людини – єдності свідомості та діяльності. Згідно з цим принципом психічні явища виявляються і формуються в процесі діяльності.

Дослідники психології спорту Є.Ільїн [5], В.Кліменко [6], А.Деркач, А.Ісаєв [2] у своїх роботах здебільшого звертаються до проблеми формування психологічних якостей спортсменів. Дослідження В.Шарикова [9], Е.Зеєра [4], В.Марігодова, С.Моторної [7] дозволяють розглянути психологічні якості тренера як безпосередньо професійні. Грунтовних праць, присвячених проблемі формування психологічних якостей майбутніх тренерів, не існує, тому порушена нами тема є актуальною і заслуговує на увагу з боку науковців.

Формування мети дослідження. Виокремлено нами в процесі написання дисертаційного дослідження структура професійно важливих якостей тренера (на основі діяльнісного підходу і синергетичного звернення до особистості майбутнього тренера) наразі вимагає експериментальної перевірки запропонованих теоретичних положень нашої розвідки. Мета дослідження може бути досягнута за умов вирішення наступних завдань:

- оприлюднити кількісні показники, отримані в результаті анкетування, що проводилося в межах констатуючого експерименту дисертаційного дослідження;
- інтерпретувати отримані дані в оцінках груп опитуваних щодо необхідності формування психологічних якостей як важливої складової професіограми спортивного тренера;
- довести чи спростувати ефективність уведеної структури професійно важливих якостей майбутніх тренерів.

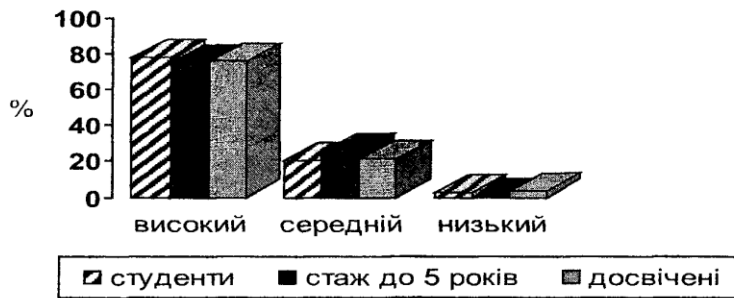

Рис. 1. Показники рівня сформованості психологічних якостей.

Незначна кількість респондентів вважає, що достатнім для формування цієї групи професійних якостей є середній (20 % студентів, 25 % молодих і 21 % досвідчених тренерів) та низький (2 % і 3 % відповідно до першої й третьої вибіркової сукупностей) рівні. Серед причин, що дозволили категорії опитуваних віднести формування психологічних якостей до середнього й низького рівня, можна назвати наступні:

- ці особистості репрезентують високий рівень сформованості психологічних якостей на даному етапі своєї життєдіяльності, що характеризується відповідним рівнем стійкості їх

Результати досліджень. У своїх попередніх розвідках [2] ми довели, що важливою складовою психологічної діяльності спортивного тренера є його якості. Їх розвиток та інтеграція в процесі професійного становлення призводить до формування системи професійно важливих якостей. На думку Е.Зеєра, "це складний та динамічний процес утворення функціональних і операційних дій на основі психологічних особливостей індивіда. У процесі засвоєння й виконання діяльності психологічні якості поступово професіоналізуються, утворюючи самостійну підструктуру" [4, с. 222].

В.Шадриков під професійно важливими якостями розуміє саме психологічні якості особистості, що визначають продуктивність (результативність, якість тощо) психічної діяльності [9, с. 68].

Як зазначають провідні вітчизняні психологи спорту [5], [6], [2], психічні якості особистості слід виокремлювати на основі їх безпосереднього зв'язку з основними психічними процесами (пам'яті, уваги, мислення тощо), психічними властивостями індивіда та психічними станом, що суттєво впливають на успішність навчання й характер діяльності.

Виокремлюючи певні психологічні якості особистості тренера також варто наголосити, що їх формування найчастіше відбувається в умовах співпраці з командою спортсменів, адже "спортивна діяльність має колективний характер, відбувається в умовах й у присутності інших людей, які також безпосередньо або опосередковано беруть участь у змаганнях" [8, с. 124]. Тож тренер, плекаючи в собі найкращі психологічні якості керівника спортивного колективу, повинен особисто практично й теоретично бути ознайомленим з психологічними особливостями колективу спортсменів як форми малої соціальної групи, в середині якої поступово формуються певні міжособистісні відносини.

Досвідчений тренер й відомий науковець А. Якімов у авторському посібнику з основ тренерської майстерності пише про той факт, що "учні завжди хочуть бачити у своєму тренері людину вольову, морально стійку, енергійну, на допомогу якої завжди можна розраховувати. Слабохарактерний, надто емоційний тренер не в змозі заповнити спортсмена в тому, що він здатен здобути перемогу над собою й успіх" [10, с.8]. Варто сказати, що більшість учених вважають психологічну компетентність однією з базових складових майстерності тренера. Сучасні дослідження з психології спорту доводять, що передумовою розвитку цієї компетентності є ступінь сформованості у тренерів необхідних психологічних якостей. Розуміння цієї позиції показали групи опитуваних: 78 % студентів, 75 % молодих й 76 % досвідчених тренерів висловились за те, що психологічні задоволення мінімальними відомими для фахівців на високому рівні (див. рис. 1).

психіки щодо впливів стресових обставин, адаптивністю особистостей, її достатньою стресозахищенністю, впевненістю спеціаліста у своїх силах і можливостях, у цілому відповідним рівнем надійності психіки;

- більшість опитаних вважають, що готовність і здібність успішно працювати в стресових умовах – важке й не завжди реальне у виконанні для них завдання, тому, ймовірно, вони у своїй роботі задовольняються мінімальними відомими для них методами психологічного захисту й контролю.

Звичайно, виокремлені нами причини не є вичерпними, ми

лише намагалися таким чином описати основні, що характеризують діалектичні погляди щодо рівня сформованості у тренерів психологічних якостей.

Відмітимо, що переважна більшість науковців (як педагогічного, так і спеціального профілю) мають думку, що професія тренера є однією з особливо стресових. У даному випадку погоджуємося з думкою дослідниці О. Вохацьких, яка вважає, що "стійкість до психологічного стресу, ймовірно, визначаючи характер реакції тренера на дію стрес-факторів, особливості його поведінки в екстремальних умовах спортивних змагань, може суттєво вплинути й на оточуючих людей і на спортсменів, зокрема" [1, с.17].

Висновки. Таким чином, психологічні якості тренера у структурі професійно важливих набувають подвійного смислу: їх особливості належать індивіду й у той же час оточуючим. Як правило, вони детермінують індивіда, проте є ідеально представленими не в його свідомості, а у свідомості інших людей, здійснюючи реальні

зміни у їх психіці. Саме тому високий рівень сформованості психологічних якостей тренера не лише забезпечує цілеспрямованість професійної діяльності, регуляцію та діагностику психічних станів тренерів, а, що важливіше, допомагає встановити позитивний психологічний клімат у роботі зі спортсменами.

Аналіз кількісних даних рівня сформованості психологічних якостей показав, що виокремлена нами група професійно важливих якостей тренера є продуктивною для всіх груп опитуваних, адже за необхідності їх формування саме на високому рівні висловились більшість респондентів.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з діагностикою формування виокремлених у процесі дисертаційного дослідження блоків професійних якостей майбутніх тренерів (педагогічних, комунікаційних, прагматичних, інноваційних тощо), а також уведенням педагогічних умов їх формування в процесі фахової підготовки у вищому навчальному закладі.

Література

1. Вохацьких О.В. Влияние стрессоустойчивости и волевого контроля тренера на личностные качества спортсмена / О.В.Вохацьких // Теория и практика физической культуры. – 2006. – № 11. – С.17-19
2. Держак А.А. Педагогическое мастерство тренера / А. А. Держак, А. А. Исаев. – М.: Физкультура и спорт, 1981. – 375 с.
3. Дроздов Д. В. Виявлення психологічних якостей тренерів з фізичного виховання і спорту в сучасних умовах спортивних змагань і тренувань / Дмитрий Вячеславович Дроздов // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2009. – № 6 (169). – С.80-83
4. Зеер Э.Ф. Психология личности ориентированного профессионального образования / Эвальд Фридрихович Зеер. – Екатеринбург: Академия, 2000. – 256 с.
5. Ильин Е.П. Психология физического воспитания: Учебное пособие / Евгений Петрович Ильин. – М.: Просвещение, 1987. – 280 с.
6. Кліменко В.В. Психологія спорту: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Віктор Васильович Кліменко. – К.: МАУП, 2007. – 432 с.
7. Маригодов В.К. Педагогика и психология: аспекты активизации творчества и готовности к профессиональной деятельности: Учеб. пособ. / В. К. Маригодов, С. Е. Моторная. – К.: ИД "Профессионал", 2005. – 192 с.
8. Психология: Учеб. для ин-тов физ. культ. / Под ред. В. М. Мельникова. – М.: Физкультура и спорт, 1987. – 367 с.
9. Шадриков В.Д. Психология деятельности и способности человека / Владимир Дмитриевич Шадриков. – М.: Логос, 1998. – 320 с.
10. Якимов А.М. Основы тренерского мастерства: Учеб. пособ. для высш. учеб. заведений физ. культуры / Анатолий Михайлович Якимов. – М.: Тера-Спорт, 2003. – 176 с.

В статье представлены количественные показатели, полученные в результате анкетирования, которое проводилось в рамках констатирующего эксперимента диссертационного исследования по проблеме формирования профессиональных качеств будущих тренеров, доказана необходимость формирования психологических качеств будущих тренеров в процессе специальной подготовки в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: профессиональные качества будущих тренеров, психологические качества, психологическая компетентность.

The author of the article has presented quantitative indexes, got as a result of a questionnaire, which was conducted within the framework of establishing experiment of the dissertation research. The necessity of forming of psychological qualities of future trainers has been well-proven in the process of the special training in the higher educational institution.

Key words: professional qualities of future trainers, psychological qualities, psychological competence.

УДК 371.26

НАУКОВО-ПОШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ

Завгородня Тетяна Костянтинівна
м.Івано-Франківськ

Розглянуто проблему професійно-особистісного розвитку студентів в сучасних умовах побудови суспільства
Ключові слова: методи, форми науково-пошукової діяльності.

Ознакою сучасної вищої освіти стала масова поява на ринку нового виду товару – інтелектуальної власності. Згідно з прогнозованими оцінками фахівців цей вид власності вже в XXI столітті стане основним товаром – у наслідок переходу від індустріального до інформаційного суспільства. Сказане вимагає підвищення якості освіти, професійно-практичної підготовки студентів, їх готовності бути конкурентоспроможними на ринку праці. А для цього необхідно «якомога наблизити всю справу освіти й виховання до природних здібностей кожної окремої дитини з тим, щоб дати їй можливість пізнання, допомогти в освіті саморозвинути-

ся, щоб у дорослому житті вона могла себе найбільшою мірою реалізувати» [5, с.44].

Враховуючи сьогоденну соціально-культурну та економічну ситуацію в Україні надзвичайно важливою і актуальною проблемою є забезпечення професійно-особистісного розвитку фахівців. А для цього, за переконанням Василя Кременя, «в навчальному процесі потрібно не тільки реалізувати функцію творчого засвоєння базових знань учнем чи студентом – навчити дитину навчатися, самостійно здобувати інформацію, оволодівати знаннями, виробити навички цього, зацікавленість у цьому й навчити використовувати знання, отримані всіма шляхами, у своїй практичній діяльності - і в професійній, і в громадській, і в побуті» [5 с.42].

Для реалізації поставлених проблем, розв'язання яких об-